

De structuur van de fiscale ontvangsten

Een deel van de inkomstenbelastingen vloeit naar de gemeentebesturen, meer precies een deel van de personenbelasting en van de onroerende voorheffing berekend op het kadastraal inkomen van een eigendom, zowel van personen als van bedrijven. Die laatste betalen eveneens specifieke lokale belastingen.

- Gemeentebesturen heffen dus **aanvullende belastingen** (84% van de fiscale ontvangsten)

Dit zijn aanvullende belastingen op de belastingen van de federale staat, het gewest of de provincie. Het gemeentelijk deel wordt samen met de hoofdbelasting geïnd en daarna aan de gemeente doorgestort.

Dit zijn de 2 voornaamste aanvullende belastingen:

- **opcentiemen op de onroerende voorheffing (45%)**

Het kadastraal inkomen vormt de heffingsgrondslag voor de onroerende voorheffing. Vlaanderen hanteert een basistarief voor alle onroerende goederen van 3,97%. Zoals de naam aangeeft, worden de opcentiemen van de gemeente berekend in honderdsten van de basisbelasting (100 opcentiemen stemmen overeen met het bedrag van de gewestbelasting, 1.800 opcentiemen vormen dan 18 keer dat basisbedrag).

Gemeenten kunnen vanaf aanslagjaar 2019 meerdere tarieven opcentiemen instellen (bv. per wijk of volgens categorie belastingplichtige zoals bedrijven en jonge gezinnen met nieuwbouw).

- **aanvullende belasting op de personenbelasting (38%)**

Deze wordt berekend op basis van het bedrag van de personenbelasting dat de belastingplichtige aan de federale en regionale overheid verschuldigd is en is als een percentage uitgedrukt.

Naast de opdecimen op de verkeersbelasting zijn er nog enkele kleinere gewestelijke heffingen (samen goed voor 2% van de fiscale ontvangsten).

Het is de gemeenteraad die beslist om een aanvullende belasting te heffen en die de aanslagvoet vastlegt (behalve voor de opdecimen op de verkeersbelasting, daarvan gaat altijd 10% van de opbrengst van die belasting naar de gemeente).

Het **rendement van de aanvullende belastingen** hangt af van de 'aanslagvoet' (het tarief van de belasting) en de 'basis' (de grondslag waarop de belasting wordt geheven). Die kunnen sterk verschillen naargelang van de gemeente. Zowel de toegepaste aanslagvoet als het gemiddelde inkomen per aangifte en het gemiddelde kadastraal inkomen kunnen sterk verschillen tussen gemeenten onderling. Zo kan een gemeente een relatief zwakke belastbare basis compenseren door hogere tarieven toe te passen. Voor gemeenten waar de inkomens hoog zijn, volstaat een lage aanslagvoet om een identieke opbrengst te krijgen.

- **lokale belastingen 'sensu stricto'** (16% van de belastingontvangsten)

Het gaat om belastingen die gemeenten zelf invorderen en die losstaan van de belastingen die andere overheden heffen. Via het **belastingreglement** dat de gemeenteraad goedkeurt, kunnen gemeenten de belastbare grondslag bepalen, samen met de tarieven en eventuele vrijstellingscriteria.

De lijst van gemeentebelastingen is weliswaar indrukwekkend lang en toont aan dat gemeenten heel breed kunnen gaan in het heffen van belastingen. Enkele voorbeelden: taks op het afleveren van administratieve documenten, op huisvuilophaling, op reclameborden, op tweede verblijven, op het kosteloos verspreiden van reclamedrukwerk, op vertoningen en gemakkelijheden...). Ze leveren lokaal vaak belangrijke bedragen op, maar globaal vormen ze een beperkt onderdeel van de fiscaliteit, zeker in vergelijking met de opbrengst uit de aanvullende belastingen.

Enkele cijfers

- De opbrengst van de opcentiemen op de onroerende voorheffing en van de aanvullende belasting op de personenbelasting vertegenwoordigen respectievelijk 45,4% en 38,5% van de belastingontvangsten.
- In de grote en regionale steden komen de fiscale ontvangsten in 2024 uit op gemiddeld 1.067 euro per inwoner, de kustgemeenten noteren het dubbele met een bedrag van 2.227 euro per inwoner, terwijl de overige types van gemeenten rond 914 euro per inwoner blijven.
- Voor woongemeenten, landelijke gemeenten en verstedelijkte gemeenten vormen de ontvangsten uit de aanvullende personenbelasting het belangrijkste deel van de belastingontvangsten in 2024. Voor de overige types van gemeenten zijn de opcentiemen op de onroerende voorheffing doorslaggevend (zie grafiek).

Belastingontvangsten per clustergroep –2024 (in %)

